

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ו' תמוז תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות קכ | דף הכולל: כתובות מז.
דף היומי בהלכה: מאמצע הסעיף "ופרשת והיה" עד סעיף ל"ז.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ג' 'עוד נוכל' עד פרק ג' 'והגאון'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבטחון פרק ז' עד סוף שער הבטחון

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

כשהיצר הרע בא אל האדם, מספיק לומר לו: "קטמון" | היהודי שקנה את עולמו בחיוך
אחד | חמירא סכנתא: ממה צריך להיזהר במיוחד ביום ו' בתמוז? | 2437

על דא ועל הא

משפחות היו לוקחות כיסאות יפים,
מרופדים ונוחים, ופשוט 'מפצחות' אותם.
היו מזרידים רגל אחת מהכיסא ומשתמשים
בה כחומר הסקה כדי לבשל ארוחה...

כשהיצר הרע בא אל האדם, מספיק לומר לו: "קטמון"

שקיבלו כל אחת חדר, המטבח היה משותף לכל המשפחות, וכך גם החצר והמרפסת.
"בתים היו לנו, אוכל היה במידה ובמשורה בתקופת הצנע, אבל מה שהיה חסר יותר מכל, היה הנפט. בלי נפט אי אפשר להדליק אש בפרימוס, אי אפשר לבשל או לכבס, לחמם את הבית או לחמם מעט מים לאמבטיה עבור התינוקות והילדים הקטנים שאינם יכולים לרחוץ במים קרים.
"כך נוצר מצב שכל משפחה יצאה לחפש כמה לבנים או אבנים בגודל מתאים, היינו מסדרים את האבנים כגורן עגולה קטנה, מניחים קרשים ומעלים באש, ועליהם היו מניחים רשת ברזל, שעליה היו מניחים את הסירים לבישול, את הקומקום להרתחת מים לקפה ותה, או את גיגית הפח הגדולה בה כיבסו האימהות את הבגדים שלנו.
"אחרי תקופה, כדי למצוא קרשים להסקה היינו צריכים כבר לגדוד למרחקים, כל הקרשים ברדיוס הסמוך לשכונה כבר התבערו מן העולם.
"ואז הגיע תורם של הרהיטים... משפחות היו לוקחות כיסאות

יעקב א. לוסטיגמן
ישנן עצות שונות הידועות כמועילות להתגבר על היצר ברע בשעה שהוא מזמן לפנינו ניסיון שקשה לנו לעמוד בו.
באחרונה שחתי באוזני חבר טוב תיאור ששמעתי מאבי מורי הרה"ח ר' ישעיה לוסטיגמן שליט"א, על ימי הילדות שלו בשכונת קטמון הירושלמית, בתקופה שאחרי מלחמת השחרור. לאחר ששמע זאת, נענה החבר ואמר לי, כי מתוך הדברים עלתה בדעתו עצה נפלאה שיכולה לעזור לו, ואולי לעוד אחד או שניים מבין הקוראים, להתגבר על היצר...
וכך סיפר אבי שליט"א באוזניי: קטמון היתה שכונה ערבית עשירה, ובמהלך המלחמה נטשו אותה תושביה ונמלטו על נפשם מאימתם של היהודים שכבשו את האזור. כך אירע, שהן המפונים מהרובע היהודי של העיר העתיקה שנפלה לידי הלגיון הירדני, והן משפחות ירושלמיות רבות אחרות, קיבלו דירות, או יותר נכון חדרים בתוך דירות, בשכונת קטמון, על תכולתן.
הבתים היו מרוהטים בכבדות, אפילו בפאר. שולחנות, כיסאות, ארונות, כלום לא חסר. כל דירה התחלקה בין מספר משפחות

הכי יפה והכי נוח בעולם יכול לשמש כחומר בעירה מצוין.
"כשהבגדים כבר מלוכלכים וחייבים לכבס אותם בהקדם,
גם שולחן רחב ידיים יכול להפוך לערימה של קרשים שבורים
ומבוקעים, העומדים הכן להפוך למדורת אש שתחמם את המים
שבגיגית הגדולה.

"כששבת מתקרבת וחייבים לאפות חלות, אף לא יהסס. כולם
מבינים היטב שזה הזמן להוריד את הדלת של הארון ולתרום
אותה ללשונות האש שיאכלו בה.

"כי רהיטים זה חשוב, ובלי כסאות קשה מאוד להסתדר - אבל
כשעל הכף השנייה של המאזניים יושב לו ילד רעב, אין פה בכלל
מקום להתלבטות.

"דומני, שכשהיצר הרע בא אל האדם, מספיק לומר לו 'קטמון',
ולהזכיר לו ובעיקר לעצמנו, שלפעמים סדר העדיפויות הוא כל
כך ברור וחד משמעי, שאין כאן אפילו מקום לניסיון בכלל".

יפים, מרופדים ונוחים, ופשוט מפצחות אותם. היו מורידים רגל
אחת לכיסא ומבשלים ארוחה, למחרת מורידים עוד רגל ומבשלים
ארוחה נוספת; עם המשענת היו מרתיחים מים לכביסה, והריפוד
שימש כמזרז בעירה בו הסתייענו להדליק את הקרשים עצמם.

"לא עבר זמן רב, וגם הכיסאות נגמרו. אבל היו שולחנות,
ארונות, וכך הלכו אנשים ושברו וריסקו את הרהיטים היפים
והטובים, פשוט כי לא היה לנו נפט.

"היה שם יהודי צדיק, שהיה מחפש כיסאות מיותרים, שובר
אותם ומחלק לאלמנות או לנשות השבויים שבאותה עת עוד
לא שוחררו מהשבי הירדני, ולא היה מי ששיג להן קרשים או
רהיטים להסקה".

ואז נענה חברי ואמר: "חושבני שהתיאור הזה יכול להעניק לנו
הצצה קטנה לעולם שבו סדר העדיפויות ברור מאלין.

"כשהילד שלך רעב ואת צריכה לבשל לו ארוחה, גם הכיסא

הסיפור היומי

**ר' מרדכי היה נבוך מאד ולא ידע להשית עצות
בנפשו. כמה ימים עברו עליו בספיקות ובהתלבטות
קשה, והנה כעבור מספר לילות חלום מוזר.
אשה קשישה ובלתי מוכרת פונה אליו ואומרת...**

"כמה?"

היא נוקבת בסכום, שהוא, מה לעשות, כמעט זהה לסכום
שעמד להעביר לאביו. "אתה מבין?", היא מתגמגמת, "אני זקוקה
לכסף לצורך השיפוצים בבית החדש".

אכן, לאחר שנישאה לא מזמן ליהודי יקר אבל עני ואביון, נפל
עליה עול כספי לא קטן. בעלה החדש יעץ לה לפנות לבנה טוב
הלב, אולי יש ביכולתו להלוות לה את הסכום בתנאים נוחים.

ר' מרדכי נקלע עתה למצוקה. הוא אינו יכול לתת אותו
סכום לשניהם. שאלה גדולה עומדת בפניו. למי לשמוע, לאביו
או לאמו? הוא הכיר את דברי הגמרא (קידושין דף ל"א ע"א)
"שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך", אך גם שאלה נשאלת שם -
"נתגרשה, מהו?" האם חייבת בכבוד האב כל עוד היא נשואה לו,
אך אם התגרשה - השתנו הנסיבות. 'מה הדין במקרה דנן, למי
זכות הקדימה?' שואל ר' מרדכי את עצמו ואינו רוצה לפגוע באף
אחד משני הוריו. נבוך היה ר' מרדכי מאד ולא ידע להשית עצות
בנפשו. כמה ימים עברו עליו במבוכה קשה, צער ודאגה.

כעבור מספר לילות חלום מוזר. אשה קשישה בלתי
מוכרת ניגשת אליו ואומרת: "אני רואה על פניך עננת תוגה ועצב.
אתה מתלבט בשאלה שנראית לך קשה מנשוא. אינך יודע כי על
המדוכה כבר ישב אחד מגדולי הדור שיחיו, ובירר את הדברים
עד תומם בספר שנקרא 'חדר הורת'. השג את הספר או גש אל
המחבר ושאלו לפסק ההלכה".

ר' מרדכי ברקוביץ (שם בדוי) הוא אברך בן תורה בכל רמ"ח
אבריו. אין דבר שהוא עושה כדבר המובן מאלין. כל דין וכל הלכה
נבדקים אצלו מהשורש עובר לעשייתם. אין פלא שהשו"ע הוא
מלווהו התמיד. הוא מכיר כמעט כל סעיף-קטן ב"משנה ברורה"
ונושאי כליו. דבר זה מקנה לו בהירות נפלאה בכל אשר עושה.
הוא חש שההלכה לגביו אינה כמצות אנשים מלומדה.

מזה כמה ימים מתהלך ר' מרדכי כולו תפוס הרהורים. הלכה
למעשה נקלעה לפניו ואינו יודע כיצד לנהוג. הוריו נפרדו לפני
מספר שנים. כל אחד הקים בית לעצמו. ר' מרדכי שומר על קשר
חם עם שני הוריו, הוא מכבד את שניהם בכל הכבוד הראוי, כיאה
לבן תורה אמיתי.

קעת נקלעה בפניו שאלה לא קלה. אביו ביקשו לעזור לו
בעסקה עם פוטנציאל לרווחים נאים. לצורך כך עליו להשקיע
סכום נכבד. הוא היה מוכן לעזור לאביו עד כמה שידו משגת.
היה לו חסכון נאה בבנק והוא היה מוכן לשבור אותו למען אביו.
אך הנה, פלאי פלאים. בעודו מדבר עם פקיד הבנק על פתיחת
החיסכון ובאיזה נזק כרוך הדבר, הטלפון השני מצלצל. לאחר
שיזיהה את המספר של אמו, הוא מתנצל בפני הפקיד ומרים את
השפופרת.

"כן, אמא..."

"מוטי, אתה יכול לעשות לי טובה?" אמו נשמעת לחוצה מעט.

"אני זקוקה להלוואה".

"אני אמו, וזהו ספר שהוציא לעילוי נשמתו", ענתה ונעלמה... כשהתעורר משנתו זכר את כל הפרטים. לתדהמתו הרבה נודע לו לאחר בירור כי הגר"א גניחובסקי זצ"ל אכן חיבר ספר בשם "חדר הורתי" לע"נ אמו, והשאלה שהטרידה את מנוחתו נידונה (בשינוי פרטים) בספר בהרחבה ובטוב טעם הלכה למעשה!... (מאת: הסופר הרב יאיר ויינשטוק שליט"א, גיליון אהל מועד - לעלוב)

"מעולם לא שמעתי את שם הספר ואין לי מושג מיהו מחברו". "המחבר הוא הגאון רבי אברהם גניחובסקי, מראשי ישיבת 'כוכב מיעקב' שטעבין בירושלים", השיבה האשה. "הוא גדול מאד בתורה וכל דבר שמברר הוא אליבא דהלכתא". "מנין לך כל זאת?" שאל ר' מרדכי בפליאה את האשה המסתורית.

יהלומים מגדולי ישראל

הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל מתאמץ היה מאוד הן בקירוב רחוקים והן בקירוב קרובים - בהארת פנים והקדמת שלום לכל מי שהזדמן בדרכו. פעם נשאל מדוע משקיע הוא בזה כל כך, הרבה מעבר לכוחותיו וזמנו. נענה רבי אביגדור ואמר: אספר לכם סיפור קטן...

יש קונה עולמו בחיך אחד

לא מוכר, אורח זר שנקלע למקום ונכנס לבית הכנסת המקומי לתפילה, הוא ניגש אליו ברוב חביבות ובחיך רחב של יהודי בעל לב חם ונעים לחץ את ידו בברכת 'שלום עליכם' חמה ולבבית, תוך שהוא מוסיף ומשבחו ששמחים הם כאן מאוד עם כל אורח, היות ואין מצויים פה אורחים רבים, ואף הראה לו את 'חדר התה' שהוקם בלובי הגדול כדי להשקות צמאי חסדיך.

לאחר מספר דקות של שיחה חמה נעימה ולבבית עם האורח הבלתי מוכר ניגש האיש והתיישב על מקומו, ותיכף שכח מכל הענין כדרכם של הבריות. אמנם האורח לעומתו התרשם ונהנה עד מאוד מן הקבלת פנים הנעימה, ונכנסה בליבו הערכה עצומה ליהודי המקום ולאנשי בית הכנסת. כך ראוי להם ליהודים טובים לקבל פני אורחים, הרחרר לעצמו, זו היא דוגמא טובה של אהבת ישראל!

כעבור דקות מספר נראה מתהלך ברחבי בית הכנסת איש יהודי נכבד, אף הוא נראה כאורח זר המבקר כאן בפעם הראשונה, אלא שהוא הגיע הנה למטרה מסוימת, בהיותו במסע 'גיוס כספים' [שנור] ממדינה למדינה ומבית כנסת אחד למשנהו, ניגש היישר גם כאן ממתפלל למתפלל, שוחח עם כל אחד כמה מילים וביקש להתרים את אחינו בני ישראל לדבר מצוה.

גם על ידידינו האורח הראשון שבבית כנסת לא דילג המתרים, הוא ניגש אליו ברוב חשיבות, הציג את עצמו כראש ישיבה גדולה ממקום פלוני אלמוני, המקבץ מעות להחזקת ישיבתו. הלה שהיה עדיין מוקסם תחת הרושם הטוב והנעלה של ה'קבלת פנים' החביבה שקיבל כאן רק לפני דקות מספר, היה קשוב ונחמד, ולבבו נפתח להקשיב לדברי ראש הישיבה הנכבד.

כשראה הראש ישיבה שהיהודי קשוב ומוכן לתרומה יפה, הציע לפניו 'עיסקא טבא': הנה מתקרבים ובאים ימי החורף הקרים והצוננים, ועדיין אין לנו בישיבה אמצעי חימום ניאותים לבחורי הישיבה, כדי שיוכלו לשקוד על תורתם ועבודתם בהתמדה

דרכו של הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל היתה להתאמץ הרבה בקירוב אחינו בני ישראל לתורה, ולהשפיע הרבה "תורת חסד" בעולם, ורבים שזכו להתקרב על ידו לאביהם שבשמים. הוא התפרסם במנהגו היפה להאיר פנים לכל יהודי שפגש בו, להקדים לו שלום, ולברכו בסבר פנים יפות ברוב 'אהבת ישראל' שבערה בליבו.

פעם נשאל מדוע משקיע הוא עבודה רבה כל כך בקירוב הרחוקים, הרבה יותר מכוחותיו וזמנו. נענה הצדיק רבי אביגדור ואמר, אספרה נא לפניכם סיפור קטן:

מעשה באיש יהודי פשוט שהגיע לאחר מלאות ימיו ושנותיו לפני בית דין של מעלה, והחלו לפשפש במעשיו, כאשר 'כל מעשיו נפרטין לפניו' (תענית יא). בפרוטרוט, הדק היטב היטב הדק. בהיותו יהודי פשוט היה מצבו דל מאוד, מעט מצוות פה ומעט מעשים טובים שם, אבל לדאבון ליבו היתה הכף נוטה בבירור קרוב אל ההפסד ורחוק מן השכר.

והנה לפתע בטרם ניגשו הבית דין להכריע בדינו, החלו להופיע פתאום עגלות מלאות במלאכים לבנים מאירים וזורחים, אשר עד מהרה פרקו שקים רבים מלאים בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, ואט אט החלה הכף הימנית להכריע את הדין לטובה.

כשהתבונן האיש מקרוב במהות ה'סחורה' החדשה, לא הכיר כלל וכלל את כל אותם מצוות ומעשים טובים, שמעולם לא עסק בהם ולא קיים אותם, ולא היו מוכרים לו כלל. הוא התפלא מאוד למראה, הרי אנו כאן בעולם האמת, תמה היהודי, ולא יתכן שנפלה פה 'טעות'... ברי לי בלא שום ספק שמעולם לא למדתי תורה זו, ולא קיימתי המצוות הללו... וכיצד יתכן שיצטרפו ויבואו ליזכותי?

כשראו הבית דין של מעלה את פליאתו, הזכירו לפניו את אותו יום פשוט ורגיל כשנכנס כדרכו לבית הכנסת לתפילה, והנה בעודו פוסע עם הסידור שבידו לעבר מקומו הבחין ביהודי

עולם האמת, ולהדיא העידו רבותינו רבותינו ז"ל (ב"ק לח:): שאין הקב"ה מקפח ח"ו שכר שום בריה בעולם, ואפילו שכר 'שיחה נאה' משלמים בעדה למעלה. ובניתוח 'דין וחשבון' מדוקדק של צדקה מעליא זו, נתגלה שזכות ה'שיחה נאה' שלך שקיימת עם אותו אורח בכניסתו לבית הכנסת, היא היתה עיקר הגורם לפתיחת לבבו ונפשו לאותה תרומה אדיבה שתרם לישיבה. שכן החום והאהבה שהשפעת על האיש דקות מספר בטרם נתבקש לאותה מצוה, הם שהביאו לאדיבותו הגדולה, ובזכותך נתרמה כל אותה תרומה. לפיכך שפיר נזקפת לזכותך כל אותה הרבצת תורה שבישיבה, וכל אלפי מצוות ומעשים טובים שהתקיימו בישיבה הקדושה הודות לתרומה הנאה שהתגלגלה על ידך, וראוי אתה לקבל את שכרך על כל אותם תורה ומצוות שבאו לעולם מכוחך!

סיים רבי אביגדור: תבינו עתה היטב את גודל החשיבות של "תורת חסד", עד כמה ניתן להשפיע בקירוב איש ישראל ואהבתו, שניתן לפעול בזה גדולות ונצורות לטובה ולברכה.

(טיב הקהילה)

ובמנוחה ולא תפריע בעדם הצינה הקשה. האיש, שהתברר כאדם אמיד ובעל עסקים גדול, שאל באיזה סכום מדובר, וראש הישיבה הוציא מתיקו את מסמך תכנית חימום הישיבה, שבו מפורטת עלות כל התוכנית במדויק.

על אתר הוציא האיש פנקס שיקים מהודר, רשם את כל הסכום המבוקש במלואו, ועוד הוסיף במזומן כמה עשרות שטרות של דולרים מרשרשים, ותחב לידיו של ראש הישיבה שהרעיף עליו ברכות טובות לרוב.

כשחזר ראש הישיבה עם הכסף בידו, התקינו תיכף את כל צרכי החימום בישיבה הקדושה. רדיאטורים משוכללים הוצמדו בכל מקום, הן בהיכל הגדול, והן בחדר האוכל, בפנימייה ובחדרי הבחורים, ובספריה הגדולה. החום הנעים מילא את כל חלל הישיבה והקל מאוד על הבחורים הצעירים להתמיד בתורתם, ועל הצוות המסור למסור את השיעורים כראוי, וכך נמצא שכתוצאה מאותה 'מערכת חימום' שנתרמה התרומם המצב בישיבה בהצלחה מופלגה.

ועתה, סיימו בבית דין של מעלה להסביר לאיש, הרי כאן הוא

הלכות ומנהגים

ו' בתמוז - יום שראוי להימנע בו מרחיצה או שיט בנהרות וימים

מטביעה במים, ביום ו' תמוז, אמרה הרבנית אשת הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל, שהיה מקובל אצל אביה בשם זקנו הרה"ק מטשערנאביל זצ"ל שלא לטוט ביום ו' תמוז, ואף האנשים הפשוטים לא הלכו לרחוץ בנהר ביום זה. "והשי"ת יעזור שנזכה ונתבשר רק בשורות טובות ישועות ונחמות".

קורא 'הפוחת' מבקש לעורר את הציבור בדברים דלהלן: "ידוע בשער בת רבים כי יום ו' תמוז הוא יום שראוי להימנע בו מלשוט בנהרות, וכן ראוי להימנע מרחיצה וטיוול בסמוך לנהרות מים. "וראוי לצטט מה שהובא בספר 'בית צדיקים יעמוד', שבעת שהרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זצ"ל ניצל יחד עם גיסו

סגולות וישועות

עורך הדין ביקש להגיע בשעה 9:30, אבל השופטת התנגדה בנחרצות: "בשום אופן לא! ב-8:00 אתה פה!"... הוא ניסה להסביר לה: "תביני, יש לי שיעור", אבל זה היה כמו לדבר אל הקיר

ואיך הקב"ה סידר לבסוף את העניינים בדרכים משלו

שיעור בדף היומי בקרית 'ישמח משה' הסמוכה לקרית אונו וגני תקוה, והוא סיפר שיש להם בקריה עורך דין האומר שיעור דף היומי פעמיים ביום - בחמש וחצי בבוקר עוד לפני התפילה, ושוב

סיפר הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: יש בבני ברק סמינר של הרב כהנא שליט"א, לפני כמה ימים הוא פגש אותי ואמר: "אני חייב לספר לך מעשה. שיש בו חיזוק גדול". הוא עצמו אומר

החשובים, היא קיבלה שפעת. וביתניים הוא יושב ולומד, ברוך ה', א-מחייה, שקט.

אתם יודעים כי עורכי דין, בתוך בית המשפט, בעת הדיון, הם רבים זה מול זה, אבל בחוץ הם ידידים טובים. והנה יום אחד מגיע אליו העו"ד השני שמולו - ה'בר פלוגתא' הקבוע שלו, ואומר לו: "תשמע, יש לי עכשיו הזדמנות נפלאה של השתלמות, האם אפשר לדחות את התיקים שלנו לשעה מאוחרת יותר, מדי בוקר?" "אני מוכן, אין לי בעיה, מאה אחוז" - השיב מידענו - "אבל חושבני שיש בעיה עם השופט... עכשיו היא עם שפעת, פעם הרגל שבורה, פעם עניינים אישיים, אבל סוף כל סוף הסיפורים יסתיימו, והיא לא מוכנה". אמר: "אצלי זה עניין של חצי שנה, וחשוב לי מאד, אני אדבר איתה".

"אדרבה, לך ותדבר איתה". הוא הגיע אליה והיא ראתה אותו שהוא לא אחד מה'דוסים השחורים' הללו, ראתה "אחד משלנו", שבא ומבקש בתמימות שיש לו השתלמות חצי שנה - "בסדר גמור", נתנה לו. והעו"ד דן אוטומטי נהיה משוחרר.

אומר לי הרב כהנא: ראינו עין בעין בחוש את ההשגחה של הבורא עולם - "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. הוא כל כך רצה להגיד את השיעור, ללמוד וללמד, אז כל פעם היה בובע מעשים אחר, ועתה יש לו חצי שנה נוספת של שקש על הראש. אתם מבינים לבד שזה הקב"ה. ישנו פתגם: "אין דבר העומד בפני הרצון". מדוע? כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, יש לו סיעתא דשמיא.

(יחי ראובן בלק תשע"ח)

בשמונה. יש ציבור גדול של שומעים. מה יעשה העורך דין, הוא צריך להיות בבית משפט של הערכאות, יש לו בעיה - בית המשפט מתחיל בשמונה, והוא, בשמונה אומר שיעור. אז בסייעתא דשמיא היה לו סידור ממושך עם השופט, שהוא מגיע רק בתשע וחצי. בתיק הראשון לא הוא מטפל, כי הוא עסוק בשיעור.

לפני כמה חודשים החליפו את השופט, הגיעה שופטת - איזבל (כלשונו). עוד לא נכנסה ממש לתפקידה השוטף, וכבר החלה את תקופת הניסיון, והיא ראתה ככה שהוא מגיע רק בתשע וחצי. תגובתה היתה נחרצת: "בשום אופן לא! אין כזה דבר! בשמונה אתה פה!" הוא ניסה להסביר לה - "תביני מה הולך פה, יש לי שיעור", אבל זה היה כמו לדבר אל הקיר - "שום דבר, בשמונה אתה פה". אבן, לא זזה מהמקום [איך הוא אמר? איזבל].

נראה היה כי לא תהיה לו ברירה והוא יאלץ לנסות לקחת ממלא מקום למסור את השיעור. קשה אמנם למצוא ת"ח שיגיד שיעור אחרי שהשומעים מתרגלים לשמוע מפי מגיד שיעור מסוים, אבל אין ברירה. שבוע לפני שהיא התחילה את התפקיד המעשי והרשמי, לא עלינו ולא עליכם, נפלה ושברה את הרגל. ה' ישמור. יותר מחודש היתה לה זכות הבראה. טוב, יש לו שקט חודש שלם - לשבת וללמוד. יום לפני שהיא חזרה מההבראה, הגיעה ידיעה שהשופטת עסוקה במקרה מסובך בעניינים פרטיים דחופים ומאוד לחוצים, לכן הגעתה מתעכבת לשבועיים נוספים לסידורים ועניינים. בסדר. מספר לי הרב כהנא, שאני מכירו שהוא מאוד נאמן ודייקן: יום אחד לפני שהיא מסיימת את השבועיים לעניינים האישיים

על דא ועל הא

ננער רבינו והגיב בחריפות: "הנני ואראה לכם מי עיף! אתם שניכם משקרים בידעין ובמצח נחושה..."

על חכמתו של הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל לרדת לעומק הדין

"ואני טוען שכך וכך היה", ושיחזר כל העיסקה לפרטיה, לתדהמתם, כשהוא חושף כל שקריהם כפי שהבין מסתירת טענותיהם, ומסביר מדוע שינה התובע בפרט זה ומה רצה להרוויח, ומדוע שינה הנתבע בפרט אחר ומה ביקש להשיג - והמדהים מכל היה, שהרצה כל זאת בניחותא, בסבלנות ובפירוט, בלא שמץ רוגז על הנסיון להטעות את הדיינים ולהטות את הדין. ממש כאילו הסביר סוגיא לתלמידים, וביאר מדוע נטו תוספות מפירוש רש"י, ומדוע בחר רש"י בפירושו, ומה מסקנת הדברים לפי כל אחת מהדעות. כך, להבדיל, נשמע מנתח את נכלי הצד האחד וערמומיות הצד השני, והאמת אינה כדברי אחד מהם, ולפיה הדין כזה וכזה... ושני המתדיינים הודו לדבריו, למגינת לב הטוענים הרבניים שמסכת שקריהם נפרמה...

(אוסף גיליונות)

שח תלמידו של הגרב"צ אבא שאול זצ"ל, הרה"ג רבי שאול גבאי שליט"א: הייתי נוכח בדין תורה בראשותו. המתדיינים ניסו להטעות את בית הדין מכל הכיוונים. בנוהג שבעולם, כל אחד סבור שהצדק עמו וטענותיו מכריעות, או שהאחד מבקש לעשוק והשני מתגונן ומבקש צדק. כאן, היה זה דין מרומה מכל צד, בגיבוי טוענים רבניים שנונים שפיהם גחלי רתמים. גיבבו שקרים, ורבינו עצם עיניו וראשו נשמט...

הטוען הרבני חשש שאין שומע לדבריו והציע שבית הדין יצא להפסקה. "הרב נראה עיף", אמר בנימוס.

ננער רבינו והגיב בחריפות: "הנני ואראה לכם מי עיף! אתם שניכם משקרים בידעין ובמצח נחושה. אתה טוען שכך וכך היה מעשה, אמת?" - "אמת", ענו התובע ובא כוחו. "ואתה טוען שכך וכך היה, אמת?" - "אמת", ענו הנתבע וטוענו.

יבמות דף קב

כיצד יעקב לא חש על כתונת יוסף שמא השאילה לאחר והלא גמרא ערוכה היא?

דחיישינן לשאלה

ומתרחץ שאכן כתונת זו היתה אותה כתונת פסים אשר עשה לו יעקב לכבודו וכמו שדרשו חז"ל, וא"כ יודע היה יעקב ביוסף שלא ישאיל כתונת זו לאחרים כי נכבדה היא בעיניו, נמצא שיש בה דין בגדים שאינם עשויים להשאיל לאחרים וכל כלים שאינם עשויים להשאיל אמרו שם בגמרא שהוא סימן גמור ועדות על מיתה ושפיר למד יעקב מסימן זה שבכתונת יוסף כי טרוף טרוף.

(גל ליבי - אזנים לתורה, רבי זלמן סורוצקין)

התורה מספרת שכאשר הגיעה כתונת יוסף ליעקב, 'ויכירה ויאמר כתונת בני חיה רעה אכלתהו' וגו' (בראשית א ל), ויש להקשות איך סמך יעקב על סימן זה שמצא בכותנתו כדי להכריע הדבר שמת יוסף והרי משנה ערוכה היא (יבמות קכ). שאין מעידים על אדם שמת על פי סימן שיש בבגדיו שמא השאיל בגדיו לאחרים.

קושיא זו מקשה רבי זלמן סורוצקין בספרו 'אזנים לתורה',

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

אחד התקין ספסלים בציון הרשב"י, וראה שהתיישב עליהם אחד למנוחה ואמר "כמה טובה גדולה עשה האיש שהתקין ספסלים אלו". ובסוף התברר שמתקין הספסלים חטא פעם כלפי היהודי הזה

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ברבים מתוך ספרי הפוסקים ויתחזק לקיימם, ואז בודאי הקב"ה ימחל לו על העבר ויעזרהו על להבא שלא ישל עוד.

עוד עצה כתב הגר"ח קניבסקי (טובך יביעו ח"א עמ' רעב ושל"ד, קונטרס קב ונקי-תשע"ד), שיתקן צרכי הרבים כדי שרבים יהנו מהם, וכן כתב הגר"י זילברשטיין (שם עמ' שלה) והוסיף, שעדיף שיתקין דברים גשמיים לצרכי הרבים, כדי שרבים יהנו מכך, ויתפלל לה' שהאנשים שחטא כנגדם ימחלו לו, ושיזמן אותם למקומות אלו ליהנות ממה שהתקין לרבים, ובכך שיהנו ממנו יכופר לו עוונו.

והוסיף הגר"ח קניבסקי (שם) שהיה עד למקרה כזה, שאחד שהתקין ספסלים למנוחה בציון הרשב"י, וראה שהתיישב עליהם אחד למנוחה, ואמר כמה טובה גדולה עשה האיש שהתקין ספסלים אלו, ובסוף התברר שאותו יהודי שהתקין הספסלים, חטא כלפי היהודי הזה שנהנה עכשיו מספסליו. וסיים, שרואים מכך השגחה פרטית איך הקב"ה מגלגל שיהודי יגיע לתקון חטאו.

בהלכות הנלמדות היום מעורר ה'חפץ חיים' על כך שעוון לשון הרע קשה לתיקון, כיוון שפעמים רבות אדם אינו יודע ממי לבקש מחילה, מאחר ודיבר על הרבה מאוד אנשים.

בביאורים ומוספים מביאים, כי אף באופן שאינו יודע ממי לבקש מחילה, כתב בחובת הלבבות (שער התשובה פ"י) שאם חפץ הוא מאד בתשובה, יתן ה' בלב הנפגע למחול לו, וכן בכל סוגי העבירות יזמן לו הקב"ה שימחל לו הנפגע בכל דרך שהיא [ויודע שבדברי בעל החובת הלבבות האלו, ניחם הגר"א מוילנא את הגר"ז מוואליזין כאשר חשש שבא מכשול על ידו ולא ידע ממי לבקש סליחה (תורת האדם פ"א)].

בנוסף, דרך התשובה כשלא זוכר למי חטא, כתב ה'חפץ חיים' בספרו כבוד שמים (פ"ג) ששאלו אדם מה יעשה אחר שלמד את חומרת איסור לשון הרע ולא יודע על מי דיבר, והשיב לו, שידוע מה שאמרו חז"ל (תנחומא בשלח) שצדיקים באותו דבר שחוטאים, בו מתרצים, ועל כן יראה ללמוד ענינים אלו של איסור לשון הרע

היכוננו לסיום הש"ס !?

מסכת כתובות
נקראת
ש"ס קטן
שבו כלול
כל המסכתות
שבש"ס
החידא - ברכי יוסף

בס"ד, ביום שישי פר' בלק ט' תמוז תשפ"ב
רבבות אלפי ישראל מתחילין מסכת כתובות

לזכות עמרם בן זלדה להצלחה בכל העניינים

לקבלת פוסטרים לזכוי הרבים 052-7653990

מהי צורת הפרשה ה'פתוחה' וה'סתומה' בספרי התורה?

וכמו כן, המנהג שלא להתחיל בספר תורה פרשה 'פתוחה' אלא בתחילת שורה, לאחר מרווח מתאים (הראוי לכתובת תשע אותיות) בסוף השורה הקודמת, משום שבאופן זה נחשבת הפרשה כפתוחה לכל הדעות; ולא מתחילים פרשה פתוחה בראש שורה שלאחר שורה ריקה, כיון שבאופן זה נחשבת הפרשה כפתוחה רק לדעת הרמב"ם, ולא לדעת הרא"ש.

[משנ"ב לב, קסד; ביאורים ומוספים דרשו, 186]

כפי שלמדנו, לדעת הרא"ש פרשה 'סתומה' מופיעה תמיד לאחר רווח 'סתום' משני עבריו בכתב, דהיינו: באותה שורה מופיעים סיום הפרשה הקודמת, הרווח, ותחילת הפרשה הסתומה. וכך המנהג מקדמת דנא לעשות בספרי תורה, משום שבאופן זה נחשבת הפרשה לסתומה גם לדעת הרמב"ם, שהרי הפרשה אינה מתחילה בראש שורה, וכל פרשה שאינה מתחילה בראש שורה, נחשבת לדעת הרמב"ם כסתומה.

מהי צורת ה'סתימה' בפרשיות התפילין לשיטת השולחן ערוך ו'שולחן ערוך הרב'?

באמצע השורה הראשונה, למרות שלדעת הרא"ש נחשבת הפרשה באופן זה ל'פתוחה'. וכן מנהג בני ספרד. וכן דעת ה'שולחן ערוך הרב'.

ויש שכתבו, שכך היתה גם הוראתו הכללית של החזון איש, וכפי שכתב בספרו ביחס לתקופתו: "כמדומה שכן ראוי להנהיג בזמננו, שחסר הדקדוק לכתחילה".

[שו"ע לב, לו, משנ"ב קסד, וביה"ל ד"ה לדעת; ביאורים ומוספים דרשו, 196]

כאמור, פרשה 'סתומה' לכל הדעות היא באופן שסיום הפרשה הקודמת, המרווח שבין הפרשיות, ותחילת הפרשה הסתומה, מופיעים באותה שורה. אולם, את פרשת והיה אם שמוע שבתפילין - שאמורה להיות סתומה (ראה במקורות) - לא ניתן לסתום באופן זה, שהרי היא נכתבת לבדה בעמוד נפרד. ולכן, הכריע השולחן ערוך לעשותה 'סתומה' על פי דעת הרמב"ם - שמעיקר הדין, הלכה כמותו - ולהתחיל לכותבה

מהי צורת הפרשה ה'סתומה' בפרשיות של רוב בני אשכנז בימינו?

אינם בשורה אחת, נחשבת הפרשה כסתומה גם לדעת הרא"ש. וכדבריו נראה מדברי הטור.

ולדעת ה"ט"ז, כך יש לנהוג בפרשת 'והיה אם שמוע' שבתפילין; וכן דעת הגר"א ואחרונים רבים נוספים, וכן מנהג רוב בני אשכנז בימינו. ויש מפוסקי בני ספרד שכתב, שבני ספרד אינם רשאים להניח תפילין של בן אשכנז שנכתבו כדעת ה"ט"ז.

[משנ"ב לב, קסד, וביה"ל ד"ה לדעת; ביאורים ומוספים דרשו, 196]

בהמשך לאמור: לדעת ה"ט"ז, קיימת אפשרות נוספת ליצירת פרשה 'סתומה' באופן המועיל הן לדעת הרמב"ם והן לדעת הרא"ש. והיא - הותרת שני מרווחים הפחותים משיעור כתיבת תשע אותיות, האחד בסוף השורה האחרונה של הפרשה הקודמת, והאחד בתחילת השורה הראשונה של הפרשה הנוכחית, ושני המרווחים יחד מצטרפים לשיעור 'תשע אותיות' הנדרש להפסקה בין פרשה לפרשה (ראה תקציר לאתמול). ומאחר והמרווחים

* בין הפרשיות ה'פתוחות' וה'סתומות' בספר התורה ובפרשיות התפילין, יש להותיר מרווח הראוי לכתיבת תשע אותיות, בגודל הכתב שבו נכתבות הפרשיות בספר תורה זה, או בתפילין אלו. ולכתחילה צריך שהמרווח יהיה ראוי לכתיבת המילה 'אשר' שלוש פעמים, כולל שני המרווחים שבין המילים, וכולל ששת המרווחים שבין האותיות.

* לדעת הרמב"ם, פרשה 'פתוחה' מתחילה בראש שורה. ויש להקפיד שתחילת הפרשה תהיה בראש השורה ממש; ואם הניח בתחילת השורה מרווח המספיק לכתיבת המילה 'אשר', אין להחשיב את הפרשה כפתוחה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

בגד שיש בו חמש זויות - האם הוא חייב בציצית?

הכנפות הרחוקות ביותר זו מזו; ונחלקו הפוסקים אם דין זה, של קשירת החוטים דווקא בכנפות הרחוקות, הוא מדאורייתא או מדרבנן. ואסור מדאורייתא לקשור חוטי ציצית ביותר מארבע כנפות, משום איסור 'בל תוסיף'. ויש אומרים שבגד שיש בו יותר מארבע כנפות פטור מציצית, ולכן, לכתחילה אין לקיים בו את מצות ציצית.

[שו"ע י, א, ומשנ"ב א, ג, ד רה; ביאורים ומוספים דרשו, 2, וראה שם, 1]

נאמר בתורה על מצות ציצית: "גְדֵלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כְּנָפֹת פְּסוּתֶךָ", דהיינו, בגד שיש בו ארבעה קצוות העשויים כעין זויות, חייב בציצית. ודרשו חכמינו ז"ל: "ארבע, ולא שלוש", דהיינו, שאם יש בבגד פחות מארבע כנפות - אף אם קודם לכן היו בו ארבע, ונחתכה אחת מהן - פטור מציצית.

ואם יש בבגד יותר מארבע כנפות - חייב בציצית, אך יש לקשור בו חוטי ציצית בארבע כנפות בלבד, ויש לקושרם בארבע

הלוח היומי

ו' בתמוז | רבי חיים די לה רוזה זצ"ל, ר"י בית א-ל, ב' תורת חכם

ביום זה בגזירות ת"ח נחרבו 2 קהילות גדולות באוקראינה, "טולצין" ו"הומיה", והיהודים שבהם נרצחו באכזריות רבה. בשנת תש"א נהרג על קידוש ה' הגאון רבי אהרן לווין זצ"ל הי"ד, רבה של ריישא ומח"ס "ברכת אהרון" "הדרוש והעיון" ועוד.

יארציט:

תקט"ז: רבי יעקב ישראל ב"ר יו"ט אלגאזי זצ"ל, אבי המהרי"ט אלגאזי, הראשל"צ, ר"י נוה שלום-ברית אברהם, ב' ארעה דרבנן, אמת ליעקב ועוד.

תקמ"ו: רבי חיים די לה רוזה זצ"ל, ר"י בית א-ל, ב' תורת חכם.

תרפ"ה: רבי משה ב"ר יעקב שמשון הגר זצ"ל, מקוסוב, ב' לקט עני.

תש"א: רבי אהרן ב"ר נתן לווין הי"ד, אב"ד ריישא ועוד, ב' הדרש והעיון.

תשל"ו: רבי יחיאל יהודה ב"ר אברהם יששכר בער איזקסון זצ"ל, מלוס אנג'לס.

תשס"ט: רבי שמחה בונים ב"ר ברכיה ליברמן זצ"ל, אב"ד ק' זרע ברך, ב' בשבילי דאורייתא.

תשע"ז: רבי יוסף יהושע ב"ר שמואל דוד טויב זצ"ל, אב"ד בנימינה.

יש לך "מיטב"

כשלמדו בישיבת מיר ברכפלד את סוגית "מיטב" במסכת 'בבא קמא' בטבת תשע"ה, התבטא ראש הישיבה הג"ר אריה פינקל ואמר: מבואר בסוגיא שמזיק צריך לשלם לניזק במיטב שדהו, אנו צריכים לדעת, כל אדם שיש לו צער, הוא "ניזק", וניזק צריך לדעת שיש לו "מיטב".

(אריה ישאג - אמונה עמ' כד)

בכל צער וקושי - קטן או גדול, נשתדל לזכור שזה מגיע אלינו מאת אב הרחמים כדי לכפר על עוונותינו ולהיטיב לנו לנצח

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il